

inserati se sprejemajo in velja
kategorija vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
soda primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Vročnino prejema opravišstvo
s (ministracija) in ekspedicijska na
velikem trgu n. št. 9, II. nad-
stropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na velikem trgu n.
št. 9, v II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Šolska postava.

Z Dunaja, 21. februarja.

Gospodska zbornica je včeraj dovršila obravnavo o premembi šolske postave in sprejela nasvete šolske komisije z nekaterimi premembami. Seja je trpela pet ur in pol, ker je hotela večina na vsak način včeraj dovršiti postavu. Zato pa je zavrgla predlog, naj se seja sklene, kakor tudi nasvet gospod Hyeta, da naj se Sapičev predlogi izročé šolski komisiji, ki naj jih pretresa in v prihodnji seji o njih poroča. Knez Sapič je namreč omenjal posebnih razmer na Galicijskem ter je napovedal, da hoče pri nekaterih paragrafi nasvetovati primerne premembe.

Zadnjo besedo pri splošni obravnavi je imel poročevalec grof Falkenhayn. Omenjal je potrebe nekaterih prememb pri dosežanjih šolskih postavah in zbornici toplo priporočal, naj sprejme nasvetovano postavu, ker bode s tem vstregla prebivalstvu, ki si želi polajšanja, in šoli, kateri se bode vrnil za razvoj njeni tolikanj potrebni mir.

Pričela se je potem posebna obravnavo, ki je bila pri nekaterih paragrafih jako živahna. Prvi paragrafi se sprejmo brez prememb, pri § 11 pa, ki govori o številu učiteljev, omenja grof Zedtwitz šolskih razmer na Saksonske, kjer velja splošno le poldnevni poduk. Vsled tega ni treba plačevati toliko učiteljev, in staršem je to veliko polajšanje, ker imajo otroke pol dneva doma, da jih rabijo pri domačih opravkih. Ko bi se tak poduk vpeljal tudi pri nas, potrebovali bi 600 učiteljev manj.

Kardinal Schwarzenberg je toplo podpiral razloge svojega predgovornika rekši, da poldnevni poduk ima velike prednosti v pedagogičnem, gospodarskem in нравnem oziru. Otroci so več doma in se ne navedijo postopanja, ki je začetek vseh hudobij. Priporoča toraj vladi, naj posebno pozornost obrača na to zadevo, in naj bo jako radodarna z dovolitvami poldnevnega poduka. §§ 11 do 15 se potem sprejme brez prememb.

Pri § 17, ki govori o meščanskih šolah, omenja knez Sapič, da na Galicijskem nimajo takih šol in da bode stavil nasvet, naj bode Galicijska izvzeta od določbe tega paragrafa. Minister Konrad je odgovoril, da vlada nima nič zoper to izjemo. Ravno tako izjemo je naznanil Sapič tudi za 18. in 19. §, ki sta bila sprejeta brez prememb.

Pri § 21, ki govori o polajšanji gledé obiskovanja šol, rekel je Hasner, da hoče ta paragraf sprejeti po nasvetu, ki ga je bila šolska komisija stavila tedaj, ko je pretresala Lienbacherjev predlog. Sapič je omenjal, da je Galicija od določb 1. in 6. oddelka tega paragrafa sicer že izvzeta, da bode pa nasvetoval izjemo njeno tudi od 3.,

4. in 5. oddelka. Minister Konrad je priporočal sprejem tega paragrafa po nasvetu vladinemu. Hye pa je ugovarjal, da bi v tem slučaju ministerstvo nobeni občini ne moglo odbiti prošnje zaštran šolskih polajšanj. Zato predlaga, naj se sprejme ta paragraf, kakor ga je bila nasvetovala prejšnja šolska komisija, ali pa naj se vsaj dostavi, da se smejo taka polajšanja občinam dovoliti le iz posebno važnih vzrokov. Pri glasovanji se pa ta nasvet kakor tudi nasvet Hasnerja zavrzeta, in § 21 se sprejme brez vsaktere premembe, kakor ga je nasvetovala šolska komisija. Ravno tako se sprejmo brez ugovora tudi §§ 23, 29, 30, 32, 36, 38, 41 in 46.

Neumann stavi predlog, naj bo za zdaj konec seje. Pa večina ga zavže. Zatem predlaga Hye, naj se posvetovanje o § 48 odloži, ker se bode morala komisija zaradi § 75 gotovo še enkrat sniti, in naj se rešijo za zdaj le še drugi paragrafi, potem pa naj se seja sklene. Pa tudi ta predlog ne obvelja.

Pri § 48, ki določuje, da mora biti učitelj ravno tiste vere, ktere so otroci, in zmožen podučevati tudi v kršanskem nauku, se oglasi Brücke in nasvetuje dostavek, da se imajo protestantje, Luteranci in Kalvinci, šteti kot udje ene vere. Sapič naznanja, da bode za Galicijo nasvetoval izjemo tudi od tega paragrafa. Schönborn podpira dostavek Brücketov, kteremu se tudi poročevalec ne upira; § 48 se toraj sprejme z dostavkom, ki ga je nasvetoval Brücke, §§ 53, 54, 59 in 62 pa se sprejmo brez prememb.

Tomažek nasvetuje zopet konec seje, ker se bode § 75 vnovič izročil komisiji, in Sapič naznani svoj predlog, po kterem se ima v § 75 reči, da veljajo za Galicijo izjeme tudi od določb §§ 17, 18 in 19, in da določbe 2. in 3. oddelka § 48 za Dalmacijo in Galicijo nimata nobene veljave.

Poročevalec prosi, naj se sprejme predlog, ki ga je bil stavil Hye, da bi se zamogla šolska komisija sniti k seji in Sapičev predlog pretresti. Pa pri ustmenem glasovanji se ta nasvet s 43 proti 42 glasovom zavže. Predsednik vpraša potem, hoče li on skleniti sejo, pa tudi to prošnjo večina odbije, in ker se noben govornik več ne oglasi, se § 74 sprejme s pristavkom kneza Sapiča. Cela postava se potem sprejme tudi v tretjem branji.

Gospodska zbornica je toraj svojo nalogo dovršila; zdaj pride postava v zbornico poslancev, kjer ji bodo liberalci veliko huje in trdovratneje nasprotovali, kakor v gospodski zbornici. Pa sprejem njen je gotov, ker bodo sedaj, ko so bili nasveti Sapičev sprejeti, tudi Poljaki glasovali za njo. Liberalni listi so pričeli borbo zoper postavu in upijejo, da se bode šolstvo povrnilo v prejšnjo temo in mračnjaštvo.

Pa prebivalstvo zlasti po deželi se bode pričalo, da jim postava daje veliko polajšanj, ki so si jih ljudje želeli, ne da bi poduk zavoljo tega kaj škode trpel.

Politični pregled.

V Ljubljani 23. februarja.

Vnanje države.

Državni zbor v Berlinu je prenehal, ter se je umaknil pruskemu deželnemu zboru. Sesija je trajala za 27. aprila p. l., ako prištejemo tudi poletenske počitnice do 30. novembra, notri do srede februarja. Glavni nalog zborovanja so bili socialno-politični predlogi, a postava zaradi bolniških blagajnic je še pri odseku, postave zaradi zavarovanja pri nesrečah, ki se pripete delavcem po rudnikih i. dr. se še odsek lotil ni. Svoje prave naloge ni dovršil, pač pa je zavrgel tabakovi monopol in branil se potrditi stroškovnik za dve leti na enkrat. Pri postavi zaradi obrtnijskih zadrug so pa konservativci ostali v manjšini, isto tako tudi, ko je šlo za to, da bi pri poštah kaj nedelje praznovali. Ko bi bili tudi sprejeti tako resolucijo, bi javolne postale drugače. Mero-dajavnim osebam je največ nad hitrostjo prometa in temu se mora vse ukloniti.

Odkar je prenehal državni zbor, pa dela deželni zbor na vse kriplje. Seje trajajo po 6—7 ur. Nagromadi se zopet poročilo na poročilo; kedar pa pridejo gospodarske stvari na vrsto, te pa kratko obravnavajo. O kanalu „Dortmund-Ems“ so le prav malo govorili, dasiravno je posebne važnosti, peljal bi namreč iz spodnje renskih krajev v pobrežne kraje severnega morja, in tako posebno tekmoval s belgijskimi in nizozemskimi morskimi lukami. — Načrtov je dovolj, da bi se le izpeljali kedaj.

S Francoskega. Katoliški listi razglajajo papeževo pismo do „občne družbe za odgojo in pouk“, ki vodi v porazumljenji škofi upor zoper šolske postave. Pismo popolnoma odobri prizadevanje te družbe in jo tako opraviči zoper vse napade. Ta družba razglaja tudi posebno okrožnico do starišev, kako naj se vedo, kar se tiče prepovedi bukev, ki veljajo po državnih šolah. — Najse stranke med seboj pipljejo kakor hočejo, sovraštvo do Cerkve hodi svojo pot naprej, o tem so si vsi edini, škofu iz Anganlem so odtegnili plače za mesec dni, ker je šel v Rim na božjo pot, kar je prepisano vsakemu škofu, tudi je on ministerstvu prej naznanil svoje potovanje.

Francosko ministerstvo je gotovo; razen slednjič imenovanih prevzamo: pomorstvo Charles Brun; poljedelstvo Méline, trgovstvo Hérrison.

Iz Rima. Sv. Oče so dali razdeliti povodom petletnice svojega venčanja ubogim

Rima 10.000 lir. — Zbornica je 17. t. m. pritrdila, da se sme sodnijsko preiskovati dejanje in nehanje znanega poslanca Coccapielerja. V isti seji je interpeloval poslanec Bonghi pravosodnega ministra zaradi izvrševalne pravice (exequatur), ki se pridržuje škofom, ter je prašal. 1. Koliko škofom se pridržuje izvrševalna pravica? 2. Od korej? 3. Zakaj? Koliko teh škofov je na škofijah, kjer je kralj patron, koliko na onih proste izvolitve? 4. Po kaki sistemi ravnajo škofi kraljevega patronata?

Iz Varšave se poroča, da bode spraznjena nadstolica vsled pogodbe Rima s Petrovgradom v kratkem nameščena. Zadnji nadškof Felinski, ki je bil prognan v Sibirijo, bival pozneje v Jaroslavu. Za nadškofa imenujejo sedaj škofa Popiel-a. Po poljskih semeniščih bode ruski jezik, zgodovina in zgodovina slovstva obligaten (zapovedan) nauk.

Iz Londona se brzojavlja 20. febr., da bode vlada začela 23. t. m. tajno preiskavo zaradi zarote, ki še dalje sega in ima bolj pogubljive namene, kakor ta zarotba, katera je bila ravnokar odkrita.

Iz Londona 21. febr. „Reuter Offic.“ Dunavska konferenca se je posvetovala 20. t. m. o več važnih vprašanjih, a do sklepa ni prišlo. Kolikor se da posneti, spoznajo zastopniki velevalsti pravice Rusije do rokave Kilije in hočejo privoliti na avstrijsko zahtevanje, ki terja namešano komisijo. Prihodnja seja bode bržkone v saboto.

Iz Kahire 19. febr. Polkovnik Stevart je po telegrafu iz Chartuma naznanil, da je krivi prerok 17. t. m. vzel mesto Obeid; med privrženci njegovimi je baje velika razprtija, nadejajo se, da jih bode mnogo prestopilo k egiptovski armadi brž, ko se po kaže. — Chartum ni v nevarnosti.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 20. februarja. Zbornica poslancev je danes volila dr. Schindlerja v odsek za državni računski vrad, Jahna pa v gospodarski odsek namesto barona Gudenaua. Potem je brez ugovora dovolila 6.800.000 gld. podpore za deželo Tirolsko, da popravi škodo, ki so jo napravile zadnje povodnji, in nadaljevala razpravo o skladanji zemljiš. Na dnevnem redu je še poročilo o potrebnih premembah tiskovne postave in o nekterih peticijah. Ne morem pa reči, bode li vse to danes rešeno ali ne.

Levičarji so za danes sklicali vse svoje ljudi; prišli so v zbornico celo isterski poslanci Vidulič in Franceschi, ki sta redko kedaj tukaj, pa bosopetih avgustincev gvardijan Posselt, ki se le prikaže, kadar njegovi prisrčni levičarski prijatelji kaj nameravajo. Kaj bodo storili, se zdaj, ko to pišem, še ne ve. Ako bo kaj posebnega, Vam že še sporočim do jutri. Tudi na desnici so se zbrali k današnji seji poslanci, ki jih sicer malokdaj vidimo v zbornici, zlasti so prišli nekteri Poljaki, ki jih po novem letu še ni bilo tukaj. Desnica je toraj pripravljena, da dostojno odbije rameravani napad.

Z Dunaja, 20. februarja. (Vrezali so se!) Združeni levičarji so razodeli svoj tolikanj prikrivani namen, zaradi kterega so morali še naj mlačnejši poslanci, kakor Wittmann iz Trsta, Vidulič, itd. priti na Dunaj. Izročili so namreč g. predsedniku med današnjo sejo predlog, da naj se ministrov odgovor zastran „Tagblatta“ „Vorstadtzeitunge“ izroči tožbenemu odseku, ki

naj ga pretresa, ter ob enem preiskuje, ne bode li treba postavno razlagati § 3 tiskovne postave, in ki naj v tem slučaju zbornici stavi svoje nasvete. V podporo svojega predloga omenjajo, da bi minister iz političnih vzrokov lahko uničil vsaki list, dasi ravno bi morda še nikdar konfisciran ne bil, ako se to prepušča le njegovi razsodbi in bi se mu ne bilo treba zaradi tega predkom opravičevati.

Ta predlog je silno zvijačno osnovan. Levičarji dobro vedó, da bi desnica zavrgla predlog, da naj se prične razgovor o ministrovem odgovoru na interpelacijo Herbstovo. Zato ne stavijo tega predloga, ampak zahtevajo le izročitev njegovo že obstoječemu odseku. Ko bode ta predlog prišel v zbornici v obravnavo, mislijo si levičarji, imeli bomo priliko govoriti o prepovedi in vlado ostro šibati, ne da bi nam zamogla desnica to braniti.

Gospodje toraj tirjajo pojasnenja postave, ki so jo oni naredili! To naj bolje priča, kako izvrstne in določne so od njih sklenjene postave, kterih sedaj sami več ne umejo. Ko so imeli še moč v rokah, služile so jim prav dobro nejasne postave, ker so zamogli tem laglje krotiti in zatirati nasprotnike. In čem nejasnejše so bile postavne določbe, tem laglje so se jih posluževali v svoje strankarske namene. Ko je pa nemila osoda zadela dva liberalna lista, zbudila se je njih grizava vest, in se jim dozdeva nujno potrebno, postavno določiti, kak pomen ima prav za prav § 3 tiskovne postave.

V današnji seji so tudi Hirsch in tovariši vprašali pravnega ministra, je li res imenoval nekega okrajnega sodnika v Šleziji in kako se to strinja z obstoječimi postavami.

Z Dunaja, 21. febr. (Državni proračun za l. 1883, kakor ga nasvetuje budgetni odsek, izročil se je danes državnim poslancem. Dohodkov je nastavljenih 463.081.345 gld., stroškov pa 491.625.636 gld. Primanjkovalo bo toraj 28.544.291 gld., za 2.406.644 gld. manj, kakor je bilo nastavljeno v vladnem predlogu. Ako primerjamo ta proračun z lanskim, najdemo, da je letos stroškov za 13.228.925 gld. manj proračunjenih, kakor lani, dohodkov pa za 9.029.322 gld. več. Razloček je toraj za 22.258.247 gld. ugodnejši od lani. Višji dohodki se kažejo pri colnini, pri davkih od sladkorja in petroleja, pri tabaku, kolekih, poštah, železnicah in prihodninskem davku. Poročilo povdarja potrebo varčnosti, vendar pa omenja, da dotična komisija še ni predložila nasvetov. Tudi izreka nado, da bode zginil primanjkljej, ko bodo vravnani raznoteri davki.

Obravnava o njem se bode pričela v ponedeljek 26. t. m. ter se bode dovršila do velike noči; nekteri se celo nadejajo, da bode dognana že v 10 dneh, in g. predsednik sam je te misli, ker namerava imeti jako dolge seje. Pa po dosedanjih skušnjah bo to težko šlo. Ker so razun javnih sej tudi raznotere odboroze seje, ne bode lahko mogoče dalje zborovati, kakor kakih 5 ur, v kterih se pa že poslanci jako vtrudijo, in potrebovalo se bo za proračun naj manj 14 dni. Na vsak način pa bo proračun rešen o pravem času, da ga bode do konca marca pretresla in sklenila tudi gospodska zbornica.

Z Dunaja, 22. febr. (Državni zbor) je danes v tretjem branji sprejel postavo o skladanji zemljiš, potem pa je jel obravnavati postavo o vravnanju gozdnih mej in o razdelitvi skupnih zemljiš. Pri poslednji po-

stavi bilo je veliko govorjenja, zlasti so Poljaki zopet povdarjali avtonomistično stališče in pravice deželnih zborov. Predlog, da bi se postava še enkrat vrnila odseku, da bi iztrebil iz nje vse, kar zadeva pravice deželnih zborov, ni obveljal, ker so z levičarji v tej zadevi glasovali tudi nekteri poslanci z desnice. Prihodnja seja bo v ponedeljek, 26. t. m.; na dnevnem redu je prvo branje šolske postave, premembe obrtnijske postave, kakor jih je sprejela gospodska zbornica, pa državni proračun. Splošnja obravnava budgetna bo trajala dva dni; glasovanje bo toraj morda že v torek, gotovo pa v sredo 28. t. m. Dotlej pa je upati, da se zopet vrnejo poslanci, ki so si iz raznih vzrokov napravili počitnice.

Z Dunaja, 22. febr. (Delavni red državnega zbora. Šolska postava.) V državno poslaniških krogih se govori, da bode državni zbor do velikonočnih počitnic, ki se imajo 16. marca pričeti, poleg državnega proračuna rešil še šolsko, obrtnijsko in pristojbinsko postavo, morda tudi postavo o obrtnijskih nadzornikih. Pač kdor razmere pozna, sprevidi, da je to nemogoče. Vlada pač sili, da bi prišle v obravnavo nove davkarske postave, od kterih si obeta 8 milijonov gld. prihodkov, ki bodo po zagotovitvi dunajske kupcijske zbornice znašali pa še celo 60 milijonov gld., pa pomislikov je toliko in ovire so tako velike, da bodo poslanci na vse strani dobro prevdarili, preden se spusté v razpravo teh postav.

Tudi gledé šolske postave se jako motijo, ako mislijo, da bode pred veliko nočjo prišla pred zbornico. Veseli bodo morali biti, ako jo bode dotlej pretresel šolski odsek, ki bode imel v ponedeljek v ta namen prvo sejo. Levičarji bodo že skrbeli za to, da posvetovanje ne pojde spod rok, in ker se jim siloma ne morejo usta zamašiti, jih bode treba potrpežljivo poslušati, dokler se jim bode ljubilo govoriti. Znano pa je, da o šoli silno radi čenčajo, in že zdaj tolažijo večino odsekovo, da se bode najmanj 6 tednov potrebovalo za pretresanje šolske postave.

Obrtnijski odsek ima sicer tudi vsaki dan sejo ter je postavo gospodske zbornice že dovršil in bo prav kmalo tudi dognal obravnave gledé obrtnijskih nadzornikov, vendar pa gledé na prej imenovane okoliščine skoraj ne bode mogoče, da bi postava pred veliko nočjo prišla v zbornico.

Iz tega pa lahko sklepamo, kaj naj sodimo o govorici, da ima državni zbor pred veliko nočjo že skleniti svoje letošnje zborovanje. Mnogo važnih predlogov bi ostalo nerešenih, in vlada bi morala do drugega leta ali pa še dalje čakati na marsiktero naredbo, ki je za njo velikega pomena. Tega pa gotovo ne bode storila, zato se nam zdi verjetnejši novica, da se državni zbor 2. aprila zopet snide za nekoliko tednov.

Iz Dobrne, 12. febr. (Habsburgovci in zgodovinarji.) Dozdeva se, da si je neka Dunajska firma učitelje izvolila agenti, ker jim brez naročila v okvirjih določila podobe cesarja Josipa II. s prošnjo, naj bi iste razprodajali! Glede kupovanja takih slik bi se živa duša trohico ne zmenila, toda znano je, da apotheosa ali oboževanje rečenej osebi izkazovano ne velja vladarju avstrijskemu, nego nasprotniku pravic Cerkve in Slovanov.

Letos bomo obhajali jubilejno slavnost Habsburgovcev. Za to svečanost dela priprave tudi slovenski narod, da po svojej zmožnosti znovič razodene njemu lastno lo-

jalnost do vladarske hiše avstrijske. Naš književni zavod namerava tem povodom izdati poseben spis, v katerem želi ovekovečiti dotični dan slave. Takšen spomenik je trdnější od mramor-kamena, bode „monumentum aere perennius“.

Ni na svetu vladarja — napisal je „Čech“ nedavno — ni ga vladarja, ne samo doma vroče milovanega, a tudi v ptujini tako ljubljene, kakor je cesar naš avstrijski. Tukaj v pravem pomenu velja izraz: „noblesse oblige!“ Vitezka in vjedno ljudomila narav našega vladarja je po širokem svetu dovolj znana. No, vendar želeti bi bilo, naj bi še zgodovina roda njegovega, historija rodovine habsburške, nepristranskimi a pri tem domoljubno-lojalnimi zgodovinarji jednako hvalno bila naslikana. Zgodovina Habsburgovcev je pa v ozkejši zvezi s zgodovino Cerkve katoliške. Brez tega ostajajo oni nerazumljivi. Iztrgaš li listove, po katerih so načrtane dogodbe Habsburgovcev v zgodovini Cerkve, takrat nam bodo isti, kar se tiče značaja najslavnejših udov slavne rodovine, nezapopadljivi. A glej! Še danes se brezuspešno oziraš po zgodovinarjih, kateri bi historijo avstrijskih vladarjev bili popisali z cerkvenega stališča ali vsaj v tem smislu. Po naših srelnjih šolah do dneva današnjega učnimi pripomočki služijo knjige, ki so jih sestavili protestanti ali vsaj velikonemci, kateri reformacijo cenijo najplemenitejšim proizvodom nemške kulture. Pri takih razmerah se zgodovina roda habsburškega zvrča malo ne v goli fanatizem. Okrutnici, kakoršna sta Henrik VIII. in Elizabeta v Angliji, imajo celo vrsto zagovornikov, defensorjev, apologetov. A kje se je oglasil kateri katoliški pisatelj, ki bi bil brezpristranski pa ob enem domoljubno naslikal zgodovino Habsburgovcev ter da bi se po teh virih sestavili spisi za viša in nižja učilišča? Hohenstaufovci, piše omenjeni dnevnik, Brandenburgovci in kjer koli je kakšna vladarska rodovina v protestantske Nemčiji bivala, imajo svoje najponižnejše in najvdanejše zgodovinarje, samo menda edini rod habsburški ni dobil svojega zgodovinopisca. Vsled tega tudi iz naših učilišč avstrijskih prihaja toliko mladeničev, katerih sta pamet in srce napojena če ne z neljubeznijo, a to vsaj z neko mlačnostjo do Avstrije. Koliko se v tem oziru stori zunaj šolskega zidovja, ni skrivnost. Kdo bo se potem čudil, ako mnogi „Nemci“ ostentativno škilijo čez avstrijske meje. Pisatelj teh vrstic imel je preveč priložnosti, opazovati „nemške“ pionirje z modrižem, ljubimo cvetljičko prusko-nemškega cesarja, pak s pripetimi na oprsji trakovi, prusko-nemško trobojnico...

V Nemčiji ve vsako šolsko dete, kaj vse je ta ali oni Brandenburgovec storil za protestantizem, a pri nas — se čez najslavnejše prigodbe iz cerkvenega življenja Habsburgovcev po šolah preskakuje s občudovanja vrednim skokom. Le cesar Josip II. se omenja v zvezi s Cerkvo. Tukaj namenijo nadomestiti, kar so prvle vsled pomanjkanja proticerkvene tvarine morali opustiti. Ne zmenjajo se za to, kar zgodovina spričuje o blagodarnem delovanju Habsburgovcev kot gorljivih katolikov, a mirnemu domoljubu se mora že gabiti, kaj vse pišejo in govorijo o tem, kako je edini Habsburgovec žalil kat. Cerkve, kar je delal in počenjal Josip II.

Kako neki se tem potom ima vzbujati lojalnost in ljubezen do hiše habsburške, naj ume, kdor more. Prave ocenitve o zgo-

dovini Habsburgovcev še podložniki istih do danes pogrešamo. Bati se je, da ne bi še „Matica slovenska“, ki si prizadeva malo zrnca zasadi v zgodovini Habsburgovcev, zabredla v isti prepad, v kateri so padali dosednji zgodovinarji v obče in častilci Josipa II. posebej.

V trenutku, ko je dopisnik zadnji stavek sklenil, prispela mu je s pošte na ogled najnovejša knjiga z naslovom: „Meine antworten an die rabbiner — oder — Fünf briefe über den talmudismus und das blut-ritual der Juden.“ Napisal jo je dr. Rohling, znani hebrejski starinoslovec in profesor na vseučilišču v Pragi. Spis začneja in konča z besedami Bernardina da Feltre, ki slove: „Ich, der das brod der armen isset, sollte schweigen, da ich ihre ausraubung sehe?“ Mar bi to vprašanje ne veljalo v nekem pomenu tudi o zgodovinarjih avstrijskih z obzirom na Habsburgovce?

Iz Škofje Loke, 20. februarja. (Raznoterosti.) Gotovo mi ne bo nobeden ovrgel, če rečem da tisti, ki ima pravico čez žive in mrtve pse, ima v našem okraju sedaj naj več opravila. Predaleč bi zašel, ko bi hotel le nekatere zanimive dogodbe o tej stvari omeniti, saj se v tej ali unej obliki vedno ponavljajo, kjer je pasja zaprtija. Posebno pa še v malih mestih in trgih, kjer se nahajajo družine, ki se od „malega ljubega pinčka“ ne morejo ločiti, je civilni človek, ki s pihalnikom okrog hodi in zraven še celo z oboroženim spremstvom, v takih okoljinih oseba, ktere se vse vstraši. Naše mesto ima pa v tem obziru sedaj tudi to dobro stran, da si varen na trgu, kjer so se drville prej cele trupe psov.

Brali smo, da v ljubljanskem okraju hudo razsajajo koze. Tudi v naših hribih so se skoraj vsaki drugi hiši že vdomačile. Tukajšnji okrajni zdravnik mi je pravil, da se dobi sem pa tje hiša, kjer so vsi otroci ležali za to boleznijo. V eni vasi je hiša, kjer je šest bratov in sester naenkrat imelo prav hude koze. Vendar jih v primeri le prav malo umrje za to boleznijo. Zahvaliti se imajo bolniki za to dobroto gotovo svoji krepki in zdravi naturi. V mesto se še niso razširile in upamo tudi, da se ne bodo.

Iz Sarajeva, 16. februarja. Pretečeni petek, 16. febr. zvečer, pogorela je v Sarajevu v Sarasmila-ulici hiša spadajoča k „Marijinemu zavodu“, kterege vodijo pod pokroviteljstvom Njenega Veličanstva cesarice Elizabete sestre Božje ljubezni. Vojaci in požarna bramba prišli so bili sicer hitro na pomoč, a rešiti se ni dalo nič več. Tudi deželni komandant baron Appel in civilni glavar baron Nicolies z mnogimi drugimi višjimi uradniki in častniki prihitela sta bila na pogorišče. Le hitri pomoči in modremu vodstvu pri gašenju se je zahvaliti, da sta se mogla rešiti sosednja „Marijin“ in „Sv. Jožefa“ zavod“. Ker je v obeh poslopih primanjkovalo prostora, morala se je kupiti še sosednja hiša, ki je bila še le 23. jan. tek. leta blagoslovljena. Zadnja nesreča je bridko zadela „družbo sester Božje ljubezni“, zlasti ker se je veliko potrosilo za ustanovitev omenjenih dveh zavodov, tako, da se dolgovi še niso mogli poplačati. In tudi pogorela hiša kupila se je bila s tem namenom, da bi se mogel „Marijin zavod“, ki stoji tik nje, razširiti, ako bi radodarne roke hotle podpirati družbo, ki po tej nesreči pričakuje, da jej bodo usmiljena srca še raje pomagala,

da jej bo mogoče dovršiti zavod, ki je za Bosno velika potreba.

Darovi se hvaležno sprejemajo v „Marijinih zavodih“ (Mariananstalt, Wien III, Fasongasse, Nr. 4.) na Dunaji in v Sarajevu. Imena dobrotnikov se bodo razglasila po časnikih, darovalci večih zneskov bodo se tudi zaznamovali v dolgotrajni spomin v vzdano ploščo v Sarajevskem zavodu.

Domače novice.

V Ljubljani 24. februarja.

(Vabilo) k društveni besedi ljubljanske Čitalnice v nedeljo dne 25. februarja 1883. — Program: I. „Srečno novo leto!“ Šaljiva igra v 1 dejanji. Po srbski igri Koste Trifkoviča: „Čestitam“, poslovenil P. — II. „Tičnik“. Opereta v 1 dejanji, uglasbil dr. Benjamin Ipavec. — Začetek ob pol 8. uri zvečer. — Ustop imajo izrečno samo čast. udje Čitalnice ljubljanske.

Čitalnični odbor.

(Nabor vojaških novakov) bode pri komisiji I za c. k. dopolnilni okraj komande št. 17. — 1. 2. 3. in dopoldne 5. marčija v Radoljici; 6, 7, 8, 9, 10, 12. in 13. v Kranji; 15, 16, 17, — 20. in 21. v Kamniku, 27, 28, 29. 30. in 31. v Litiji, od 2. do 7. aprila v Krškem, od 9. do 14. aprila v Rudolfovem, od 6. do 20. v Černomlji; od 23. do 28. v Kočevji. Komisija II za c. kr. dopolnilni okraj poveljništva št. 17. bode imela nabor 12. do 17. marčija v Ljubljani za politiški okraj okolice ljubljanske, 20. in 21. za mesto ljubljansko. Komisija št. II za c. k. dopolnilni okraj poveljništva 97. bode imela nabor 13. in 14. aprila v Vipavi; 23. 24. 25. 26. 27. v Logatcu in 28. se povrača v Trst.

(Naš deželni odbor) je neki (če je res; da se je o tem mnogo govorilo, vemo) prostor za nov muzej (nasproti novi hranilnici) že kupil za 17.000 gld. — Naj nam bode dovoljena mala opazka. Je li kraj, popolno iz mesta vun, na močvirnem svetu, tako pripraven za muzej? Ne vemo komu; za šolsko mladino ne, za ptujce ne in menda domačim tudi ne. Če že ne kje drugej, bolj v sredi mesta saj naj bi se zidal na praznem mestu zraven kazine, nekda „zur Schnalle.“ Prostor je gotovo dovolj in kjer je ta, tudi za potrebno svetlobo pri modrem vrvanju ni treba skrbeti. Tudi cena 17.000 se nam jako visoka dozdeva. Ne vemo sicer, koliko se je tistega trivogelnika med drevoredom in cesto kupilo, a toliko trivogelnik ves vreden ni. Cena stavbenega prostora v mestu, ali zunaj mesta ne more biti ista. Niso pa li spet razmere stavbene družbe merodajne?

(Častiti gosp. Alojzij Kumer) je nastopil v četrtek svojo novo faro na Brdu. Spremljevala sta ga dva gospoda korarja iz Ljubljane in nekaj bližnjih sosedov. Prihod na meji fare je naznanil strel in zvonjenje po cerkvah. Čakal ga je tú ter pozdravljaj učitelj s svojimi učenci; ena deklica pa ga je v imenu šolske mladeži pozdravljala. Pri farni cerkvi je čakal drugi učitelj spet s svojim šolskim kardelcem; deklica pa podá novemu g. očetu venec ter ga z nekoliko besedami pozdravlja. Na pragu farne cerkve so bili cerkveno sprejeti ter so po kratki molitvi s presv. R. T. svoje nove farane blagoslovili. Ad multos annos!

Razne reči.

— † Šolski nadzornik Jan. Šolar je umrl v četrtek o 1/6. uri zvečer vsled mrtvouda. Rojen je bil v Kropi 27. avg. 1827. Gimnazijo je obiskoval v Novomestu, druge šole je izvršil ter bil mašnik posvečen v Ljubljani 22. decembra 1850. Bil je v Radoljici vzgojitelj grofa Thurna in beneficijar, nekaj časa je bil hišni učenik pri grofu Chorinsky-mu. Opravi na Dunaju preskušnjo za gimnazije iz latinščine in grščine ter l. 1853 prišel v Ljubljano za suplenta, l. 1854 za pravega učitelja v Celje, od ondod l. 1857 v Gorico in l. 1867 v Ljubljano, kjer je l. 1871 postal c. kr. dež. šolski nadzornik za srednje šole po Kranjskem. L. 1872 prevzel mu je realistične predmete dr. Wretschko, za njim dr. Zindler, potem dr. Gnadt, in l. 1879 poslan je bil v Zadar za šolskega nadzornika v Dalmacijo.

Ranjki je bil razumen mož, učen sploh, vzlasti v klasičnih jezikih, tudi v slovanščini in talijanščini, stvarjen za šolstvo, zvesto se je držal postave, po črki pravično jo izvrševal, po duhu Slovan bil je Nemcem preprižan, ter je vedno skrbel, da bi se slovenska mladina dobro naučila nemščine. Pisal je sprva v nekatere časnike. Profesor je priobčil izvrsten spis v Goriškem gimnazijskem izveštji l. 1858: Die Tempora u. Modi im Slovenischen mit Rücksicht auf das Deutsche u. die classischen Sprachen. L. 1868 v izveštji gimnazije Ljubljanske: Besedoslovje, kako se je začelo in kak napredek je do sedaj storilo. In l. 1869: O besednih pomenih. L. 1873 je z veliko marljivostjo zložil „Deutsch-Slovenisches Wörterbuch za Prof. K. A. Madiera's deutschen Lesebücher für die I. u. II. Klasse an Mittelschulen 8. 150 str. C. kr. gimnazija Ljubljanska naročila mu je na rako lep venec. Bodi mu blag spominj!

† Na Koroškem je umrl drugi naš rojak, č. g. o. Alfonz Krašovic.

— † Umrl je v noči od četrтка do petka preblagi naš gosp. dr. Št. Kočevar, previden s sv. zakramenti. Pogreb v nedeljo ob treh popoldne. Vrl Slovenec buditelj naroda, pospešitelj vsega dobrega naj v miru počiva!

— V tiskarni g. Jan. Krajec-a v Rudolfovem je zagledal beli dan snopič l. „Narodne biblioteke“, „Kranjska čbelica“ ter velja 15 kr. — Poziv za naročevanje razposlali bomo pozneje.

— Svarilo. Pri tej priliki svarimo pred kupovanjem knjige, katero je izdalo angleško društvo (krivoversko, se ume samo po sebi) na Dunaju: „Novi testament Gospoda Jezusa Kristusa“ in Psalme Davidove“, v slovenskem jeziku poleg grškega.

Naš dnevnik jo priporoča: „Ima lep papir, lep tisk, gladek blaglasen jezik, a stane v platno vezana samo 18 kr.“

Dostavljamo kratke besede: Kaj pomaga lep papir? lep tisk? gladek jezik s platnom vred? kaj zadnjič nizka cena, samo o 18 kr., naj je pa strup noter? Bodi že prestava kakoršna hoče, če tudi od besede do besede, če pa brez razlaganja in brez dovoljenja v to postavljene cerkvene oblasti? In katera cerkvena oblast bi pač potrdila, knjigo po krivoverski britanski družbi izdano? Toraj pozor!

— Venec pobožnih molitev in svetih pesmi za očitno in domačo službo

božjo bogoljubnih kristjanov. Četrta pomnoženi natis priredil L. Herg, korar v Mariboru 1883. Založil Jožef Martinz, trgovec. Tiskal J. Leon. 8° str. + 336. Cena z zlatim obrezkom 1 gld, 60 kr., nevezan 75 kr.

Molitvenih knjig sicer nam Slovincem ne manjka, vendar na vse strani tako praktičnih, za vse razmere tako primernih, zlasti za tiste, ki pri božji službi tudi pojejo, je malo, kakor je zgoraj omenjeni „Venec“. Ta molitvenik je po Štajarskem jako razširjen in priljubljen, kar priča tudi potreba četrtega natisa, ki se je ravno izgotovil. Knjiga obstoji iz dveh delov; v I. delu se nahajajo vse potrebne in primerne molitve za očitno in domačo službo božjo v II. delu pa je 319 svetih pesmi za vse cerkvene priložnosti skoz celo leto.

Da je zapopadek res dober in primeren, priča nam znana praktičnost č. g. pisatelja. Tisk je sicer nekoliko droben in papir tenek, vendar drugače skoro ni smelo biti, sicer bi knjiga kot molitvenik postala pretežka in predebela. Jezik je jako gladek in pesmi so semtertje nekoliko opiljene, vendar ne tako, da bi bile spremenjene in cena je res jako nizko.

Po teh lastnostih dohaja ta molitvenik med naše najboljše molitvene knjige in se toraj sme vsakemu priporočati.

— Iz Št. Lovrenca na Temenici. Za prihodnjo šestletno šolsko dobo smo tudi tu volili nove šolske odbornike v krajni šolski svet. V četrtek, 15. t. m., bila je volitev predsednika in njega namestnika v pričo c. k. okrajnega glavarja, g. Ekel-na. Za predsednika je izvoljen prečast. gosp. župnik, Anton Hočevar, šolski prijatelj. Potem so bili izvoljeni: kot namestnik, France Skočir; odborniki pa Matija Vavtar, Jakob Šlajpah, Martin Jarem in Anton Zajec. Vsi narodnjaki.

— Nesreča. V saboto 17. t. m. šel je iz tukajšnje pri Škofji Loki bližnje vasi Puštala posestnik Jakob Zaletel v gozd drva sekati. Eno bukev hoče podreti. Že jo zaseka, da bi padla, pa vjame se v veje sosednega drevesa. Drvar hoče jej pomagati v njeno pravo lego, ali ko se mu to res posreči, spodrsne mu noga, pade na zobe in bukev vrh njega. Potlačila ga je tako hudo, da ni imel moči poklicati svojega tovarša, ki je imel nekoliko nižje z drvimi opraviti. Le ko se unemu čudno zdi, da zgoraj je naenkrat vse mirno postalo, se poda na kraj in izvleče hudo poškodovanega iz pod drevesa. Prinesejo ga ob štirih popoldne dom in še tisti dan ob šesti uri izdihne svojo dušo. — Pač res, da ne veste ne dneva ne ure!

Tržne cene v Ljubljani.

21. januarja.

Pšenica banaška hektoliter 9 gl. 06 kr.; domača 7 gl. 50 kr.; reš 5 gl. 20 kr.; ječmen 4 gl. 55 kr.; ajda 4 gl. 25 kr.; proso 4 gl. 05 kr.; turšica 5 gl. 20 kr.; oves 3 gl. 90 kr.

Eksekutivne dražbe.

27. febr.: 1. eks. držb. pos. Anton. Noli 210 gld. Sturje. Vipava. 1. eks. držb. pos. Matej Selan iz Velesovega, 1769 gld. Kranj. 3. eks. držb. pos. Janez Peršin iz Rakitne, 3968 gld. Vrhnika.

28. febr.: 3. eks. držb. pos. Franc Žitko iz Seve, 1243 gld, 50 kr. Postojna. 3. eks. držb. pos. Janez Matjašič iz Famle, 2051 gld. Senožeče. 1. eks. držb. pos. Marija Markovič iz Roženberga, 1068 gld. Mokronog.

Umrli so:

21. febr.: Alojzija Vatrovac, 2 l. 8. m., pljuč. tuberkuloza. Frančiška Bergant, 8 let, difteritis. Marija Šubie, 19 let, tifus.

V bolnišnici:

21. febr.: Andrej Hvala, 48 let, srčna napaka. Eduard Calderaris, 51 let, tuberkuloza.

Prečastiti duhovščini in vsem cerkvenim predstojnikom

vljudno naznanjam, da imam v zalogi vse potrebne posode, kakor

monstrance, kelihe, ciborije; svečnike

in

svetilnice; krize za cerkvene zastave,
pušice za sv. olje itd.

z besedo, vse posode in orodje, katero koli se pri cerkvah in za božjo službo potrebuje.

Vse reči so skrbno v ognji (ne galvanično) pozlačene in posrebrnene, zvesto in pošteno izdelane.

Sprejemljam tudi vse dotično staro orodje v popravo in novo pozlačenje in posrebrnenje; kakor tudi vsakoršnja nova naročila.

Konečno obetam svojim naročnikom, katerim menda nisem več neznan, v vseh rečeh z zanesljivim delom in dobrim blagom pošteno postreči kot kristjan in poštenjak.

Z najodličnejšim spoštovanjem

Matej Schreiner,

pasar in zlatar

v Ljubljani na sv. Petra cesti h. št. 27.